

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΑΤΤΙΚΗΣ
ΕΠΙΘΟΡΙΑΚΗ ΜΑΡΤΥΡΙΑ
ΕΚΔΟΣΙΣ ΙΕΡΟΥ ΝΑΟΥ ΑΓΙΩΝ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ
ΠΕΤΡΟΥ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΥ ΠΕΥΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

Τηλ. 210 8027738 e-mail: agioi.apostoloi@gmail.com

ΚΥΡΙΑΚΗ 10^η Ιανουαρίου 2010 ΕΤΟΣ 3^{ον} ΤΕΥΧΟΣ 93

Δόξα... Και νύν... Ἦχος πλ. α΄

Τὴν χεῖρά σου τὴν ἀψαμένην, τὴν ἀκήρατον κορυφήν τοῦ Δεσπότου μεθ' ἧς καὶ
δακτύλω αὐτόν, ἡμῖν καθυπέδειξας, ἔπαρον ὑπὲρ ἡμῶν, Βαπτιστά, ὡς
παρησίαν ἔχων πολλήν· καὶ γὰρ μείζων τῶν Προφητῶν ἀπάντων, ὑπ' αὐτοῦ
μεμαρτύρησαι. Τοὺς ὀφθαλμοὺς σου πάλιν δέ, τοὺς τὸ Πανάγιον Πνεῦμα
κατιδόντας, ὡς ἐν εἶδει περιστεῶς κατελθόν, ἀναπέτασον πρὸς αὐτόν
Βαπτιστά, ἵλεων ἡμῖν ἀπεργασάμενος. Καὶ δεῦρο στήθι μεθ' ἡμῶν ἐπισφραγίζων
τὸν ὕμνον, καὶ προεξάρχων τῆς πανηγύρεως.

Θεία χάρη και μετάνοια

«μετανοείτε· ήγγικε γαρ η Βασιλεία των ουρανών» (Ματθ. 8',17)

Απόδοση στα Νεοελληνικά «Μετανοείτε γιατί έφτασε η βασιλεία των ουρανών»

Το σημερινό Ευαγγέλιο αναφέρεται στην έναρξη της δημοσίας δράσεως του Θεανθρώπου και στο περιεχόμενο του κηρύγματός Του, που ήταν «μετανοείτε· ήγγικε γαρ η Βασιλεία των ουρανών». Με την πρόσκληση αυτή ο Θεός συνεχίζει τον διάλογο, που είχε με τον Αδάμ στον Παράδεισο. Την μετάνοια εκήρυτταν οι Προφήτες της Παλαιάς Διαθήκης και μάλιστα ο μείζων των Προφητών ο Ιωάννης ο Βαπτιστής. Με το κήρυγμα περί μετανοίας άρχισε ο Κύριος την διδασκαλία Του, το κοσμοσωτήριο έργο Του. Οι Απόστολοι αυτήν επίσης εκήρυτταν «μετανοήσατε και επιστρέψατε εις το εξάλειφθήναι υμών τας αμαρτίας» (Πραξ. γ', 19). Επομένως η μετάνοια αποτελεί ουσιώδες στοιχείο της πνευματικής ζωής, αφού συνδέεται στενάτα με την Θεία Χάρη. Αυτόν τον σύνδεσμο μεταξύ της μετανοίας και της θείας Χάριτος μπορούμε να τον δούμε σε τρία σημεία.

Η μετάνοια είναι

ο ασφαλής δρόμος που οδηγεί στην Βασιλεία των Ουρανών

«Ηγγικεν η Βασιλεία των ουρανών» έλεγεν ο Κύριος, γι' αυτό «μετανοείτε». Όταν η Αγία Γραφή αναφέρει την Βασιλεία των Ουρανών, εννοεί τον Κύριο και την κοινωνία μαζί Του, διότι όπου είναι ο βασιλεύς εκεί είναι και η βασιλεία, αφού δεν νοείται βασιλεία, χωρίς βασιλέα. Ο Θεάνθρωπος Κύριος δεν χωρίζεται από την άκτιστη Χάρη Του, που φυλάσσεται στην αγία Εκκλησία και χορηγείται από το Πανάγιο Πνεύμα σ' αυτούς που μετανοούν.

Γνωρίζουμε όλοι μας από την διδασκαλία των αγίων Πατέρων, ότι με την αμαρτία απομακρυνόμαστε από την Ζωή, που είναι ο Χριστός, οπότε επέρχεται η έκπτωση από την θεία Χάρη και εν συνέχεια η ζώφωση και η νέκρωση. Αυτό σημαίνει ότι κατά την ορθόδοξη διδασκαλία η αμαρτία δεν είναι μια αστοχία, που για την επανόρθωσή της αρκεί μια τυπική συγγνώμη, αλλά είναι μια κίνηση αντίθετη από τον Θεό και γι' αυτό απαιτείται ολοκληρωτική μεταστροφή. Απαιτείται να βιώσουμε την μετάνοια, που ζωοποιεί και χαριτώνει. Δεν έρχεται από πουθενά αλλού η σωτηρία «ει μη ταύτην (την σωτηριάν) διά της διηνεκούς μετανοίας επισπασόμεθα» (αγ. Γρηγόριος Παλαμάς).

Γι' αυτό είπαμε ότι η μετάνοια είναι ο ασφαλής δρόμος, που οδηγεί στην Βασιλεία των ουρανών. Και φυσικά δεν υπάρχει τέλος μετανοίας, διότι τούτο θα εσήμαινε τελεία ομοίωση με τον Χριστό. Εφ' όσον σε όλη μας την ζωή είμαστε αναζητηταί της Βασιλείας των Ουρανών, γι' αυτό τον λόγο η μετάνοια είναι μια διαρκής κατάσταση. Αυτή είναι η «αρχή, μεσότης και τέλος της κατά Χριστόν πολιτείας».

Επίσης η μετάνοια είναι

ώρα Χάριτος.

Ο άνθρωπος ζώντας στο απελπιστικό και ζοφερό σκοτάδι της αμαρτίας και αγνοώντας την ωραιότητα της θείας ζωής, δεν μπορεί να καταλάβει την φρικτή κατάσταση του και την διαφορά μεταξύ της ανθρώπινης ζωής και της Θεανθρώπινης ζωής. Μόνον όταν η θεία Χάρη ρίπει στην καρδιά του τον σπόρο της θείας αγάπης μπορεί να δει την ερήμωσή του την πνευματική. Το φως του ήλιου όταν εισέρχεται μέσα στο σκοτεινό δωμάτιο αποκαλύπτει τα πάντα. Έτσι όταν η φωτοποιός και ζωοποιός Χάρη φωτίσει την ψυχή μας, τότε βλέπουμε τα πάθη, την ερήμωση την εσωτερική και αρχίζουμε να κλαίμε.

Πρέπει να έχει κανείς πολλή Χάρη για να καταλάβει ότι είναι αμαρτωλός. Στον σαρκικό άνθρωπο η μετάνοια δεν είναι εύκολη. Άρα ο ζων μέσα στην ατμόσφαιρά της δείχνει πως διαποτίζεται από την άκτιστη ενέργεια της θείας Χάριτος. Γι' αυτό πολλοί Πατέρες τονίζουν ότι η βίωση της μετάνοιας είναι το πρώτο στάδιο της θεωρίας του Θεού. Και όσο η φωτιά της μετάνοιας κατακαίει την ψυχή και τις αμαρτίες, τόσο αυτή η φωτιά μετατρέπεται σε άκτιστο Φως. Επομένως η μετάνοια δεν είναι ανθρώπινης προελεύσεως, αλλά αποτελεί δώρο που προσφέρεται από τον Ουρανό. «Σπέρμα γαρ θείον υπάρχει σαφώς η κατά Θεόν λύτην καρπών ώριμον την των αιώνων αγαθών ευφροσύνη παρέχουσα» (αγ. Μάξιμος).

Αυτήν την αλήθεια διατυπώνει ο Ιωάννης της Κροστάνδης: «Τι θα κάναμε εάν δεν μας ενίσχυε προκαταβολικά η Χάρις του Θεού; Σε ποιο κατόντημα θα φθάναμε, εάν δεν μας αγκάλιαζε ξαφνικά χωρίς να το περιμένουμε μετά από την αμαρτία και δεν μας προετοίμαζε για μετάνοια και για δάκρυα;... Σπάνια, πολύ σπάνια θα μπορούσε κανείς να απαλλαγεί από τον ζυγό της αμαρτίας».

Επίσης η μετάνοια

διατηρεί την Χάρη στην ψυχή μας.

Στην Ορθόδοξη διδασκαλία λέμε ότι δεν υπάρχει διαφορά διαλεκτική μεταξύ πράξεως και της θεωρίας. Ούτε ξεχωρίζονται στεγανά οι δυο αυτές καταστάσεις. η πράξη είναι τροφός και συνεργός της θεωρίας και η θεωρία είναι φύλακας και συνεργός της πράξεως. Δηλ. ο άνθρωπος, με την βοήθεια της θείας Χάριτος, αγωνίζεται να τηρήσει τις εντολές του Θεού, άρα να βιώσει την μετάνοια. Όταν φθάσει δε στην κοινωνία με τον Θεό και αισθάνεται μέσα του την πλησμονή της Χάριτος και της αγάπης του Θεού, τηρεί τις εντολές του Θεού από αγάπη γι' Αυτόν και για να διατηρήσει την αγάπη.

Επομένως η μετάνοια δεν είναι μια τυπική εξομολόγηση, που ίσως έκανε κανείς κάτω από σκληρές ψυχολογικές συνθήκες, αλλά μια ολοκληρωτική αλλαγή ζωής. Με αυτήν την αλλαγή ζει την εν Χριστώ ζωή και ζώντας την εν Χριστώ ζωή βλέπει την αθλιότητά του περισσότερο και αυξάνει την μετάνοια.

Όλοι οι άγιοι από την πείρα τους γνωρίζουν ότι η θεία Χάρη παραμένει στην ψυχή μας με την αγωνιστικότητα, την νήψη, την προσευχή, κυρίως με την ταπείνωση που είναι «στολή θεότητας». Η ακάθαρτη καρδιά, που είναι γεμάτη από τα πάθη, δεν μπορεί να συγκρατήσει την θεία Χάρη, όσο πλούσια και αν της είχε προηγουμένως χορηγηθεί.

Όλα αυτά είναι ακατανόητα για τον άνθρωπο που έμαθε να μη ζει στο πνευματικό κλίμα της Ορθοδοξίας και τρέφεται από την αυτάρκεια και την αυταρέσκεία του. Φαίνονται λίγο μπερδεμένα, γιατί ζούμε σε έναν κόσμο που αισθάνεται ολοκληρωμένος, φτασμένος, ώριμος. Όμως είναι βίωμα και ζωή της Εκκλησίας. Το κήρυγμα χωρίς την μετάνοια με όλο το περιεχόμενό του, παύει να είναι αυθεντικό. Παύει να τονίζεται η αξία της μετανοίας, που ανοίγει τον δρόμο για την βασιλεία του Θεού, αλλά πρέπει να τονίζεται καθαρά ότι δεν μεταβάλλει ο άνθρωπος τον εαυτό του με τα έργα της μετανοίας, αλλά προσφέρεται στην θεία Χάρη που μεταβάλλει τους αναξίους σε αξίους.

Από το βιβλίο «Όσοι Πιστοί» Εκδόσεις I.M. Γενεθλίου της Θεοτόκου (Λειβαδιά)

Δώρο πολύτιμο

Ο Τριαδικός Θεός, τον Θεό εμείς οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί πιστεύουμε, είναι Θεός αγάπης, είναι η ΑΓΑΠΗ.

Οι αγαπητικές εκδηλώσεις του Θεού προς τον άνθρωπο είναι απειράριθμες και διαρκείς. Η αγαπητική παρουσία του Θεού στη ζωή του ανθρώπου είναι εμφανής και αδιάπτωτη. Τα δώρα της αγάπης του Θεού στον άνθρωπο πολυποίκιλα και σωστικά.

Δώρο πολύτιμο του Θεού, προς τον καθένα μας προσωπικά, ο χρόνος. Ο χρόνος, λοιπόν, προσφορά αγάπης, αφού εμπεριέχει σωστική χροιά. Ο χρόνος ζωής του καθενός μας ευκαιρία για αγώνα τριμέτωπο: Κατά του εαυτού μας, του παθοφόρου, κατά του Σατανά, του επιβουλέα της σωτηρίας μας, κατά του «κόσμου», ο οποίος αναστέλλει τους ουράνιους πόθους μας.

Ο χρόνος, ευκαιρία για κινήσεις μεταστροφικές, για μετάνοια. Ο χρόνος, ευκαιρία για δράση αγάπης, για δυναμική παρέμβαση στις ανάγκες των συνανθρώπων μας, των αδελφών μας.

Ο χρόνος, πρόσκληση για αξιοποίηση και πρόκληση για σωτηρία. Ο χρόνος, ο οποίος δυστυχώς κατασπαταλάται και προχωρεί ανεπίστροφα. Πόσος χρόνος, αλήθεια, χρεώνεται σε πράξεις εφάμαρτες, σε ώρες ακηδίας, σε κινήσεις επιπόλαιες! Χρόνος χαμένος και είμαστε βέβαιοι υπόλογοι γι' αυτό.

Ο χρόνος δίδεται για να αξιοποιηθεί σωτήρια, γι' αυτό και θα δοθεί λόγος για την άλογη χρήση του. Ο άνθρωπος επιδίδεται σε κατάχρηση και παράχρηση του χρόνου και όχι στην ορθή χρήση του. Το κάθε λεπτό του χρόνου ζυγίζει Αιωνιότητα.

Το παρόν κατέχομε. Το παρελθόν παρήλθε. Το μέλλον άορατο και άγνωστο. Αυτόν τον χρόνο, που έχουμε, όσον έχουμε στη διάθεσή μας, ας αξιοποιήσουμε, ώστε να μη βρεθούμε αναπολόγητοι κατά την ημέρα της Κρίσεως. Η μνήμη του θανάτου θα αποτρέψει την φλυαρία, την πολυλογία, την αισχρολογία και κάθε έκφραση παθών, και θα οδηγήσει στην αυτογνωσία, στην αυτομεμψία, στη μετάνοια και στην σωτηρία.

Στο κατώφλι του νέου χρόνου, καθώς η αγάπη του Θεού μας έφθασε, ας επιδοθούμε στην σωστική χρήση του χρόνου, για να είναι όντως η νέα χρονιά «καλή, σωτήρια χρονιά».